

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) and Firm Performance of Thai listed Company

ชลลดา ชะโลมกลาง¹, พรชนก เฉลิมพงษ์²

Chollada Chalomklang¹, Pornchanok Chaleampong²

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้¹,

คณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี²

Faculty of Business Administration, Maejo University¹,

Faculty of Social Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-ok Chanthaburi Campus²

pornchanok.mae@gmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งศึกษาจากข้อมูลก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และระหว่างเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ไตรมาส 4 ปี พ.ศ.2561 ถึง ไตรมาส 1 ปี พ.ศ. 2664 รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 4,819 โดยใช้อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์เป็นตัวแทนการวัดผลการดำเนินงานของกิจการ และใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการศึกษาความสัมพันธ์ของสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ลดลง ซึ่งอาจสรุปได้ว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลง

คำสำคัญ: โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19), ผลการดำเนินงานของบริษัท, อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์, บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

The objective of this research is to investigate the effects of the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) pandemic on firm performance of Thai listed companies. The samples were collected from Thai listed companies in the Stock Exchange of Thailand (SET). Data were gathered before the COVID-19 pandemic and during the COVID-19 pandemic from Q4 of 2018 to Q1 of 2021, a total of 4,819 samples were studied. To compute firm performance, this study used Return on Assets (ROA) and multiple regression analysis to prove the impact of the COVID-19 pandemic on firm performance. The results found that the COVID-19 pandemic decreased Return on Assets (ROA) which results in decreases on firm performance.

Keywords: Coronavirus Disease 2019 (Covid-19), Firm performance, Return on Assets, Thai listed Company

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) เกิดขึ้นที่ประเทศจีนในเมืองอู่ฮั่น (ภูมิภาคหูเป่ย์) ตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2019 และในเวลาต่อมาก็กลายเป็นวิกฤตด้านสุขอนามัยของทั่วโลก ในวันที่ 11 มีนาคม ค.ศ. 2020 องค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศให้การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ว่าเป็นการระบาดใหญ่ (Pandemic) โดยมีผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้คนมากกว่า 100,000 คนในกว่า 100 ประเทศ โดยที่ในช่วงก่อนการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ก็ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจอย่างแท้จริงโดยส่งผลเสียต่อการค้า การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมบริการขนส่ง ที่ทำให้เกิดการขาดแคลนอาหารในท้องถิ่น (Albulescu, 2020) การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อทางลบต่อธุรกิจทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมูลค่าของตลาดหุ้นที่ลดลงอย่างมากจนติดลบ ในขณะที่มูลค่าของทองคำและน้ำมันลดลงอย่างมีนัยสำคัญ อุตสาหกรรมคมนาคมและการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการผลิตที่มีการอุปโภคบริโภคที่ลดลงอย่างมาก (Abubakar, 2020) มีการศึกษาที่พบว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนของตลาดหุ้น (Ashraf, 2020; Zhang et al., 2020) และยังพบว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลกระทบต่อความผันผวนทางการเงิน (Albulescu, 2020; Bakas and Triantafyllou, 2020, Zaremba, et al., 2020) มีการศึกษาถึงผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อตลาดเงินของทวีปเอเชีย ยุโรป และอเมริกาเหนือ ซึ่งพบว่าตลาดเงินได้รับผลกระทบอย่างหนักเช่นกัน ซึ่งทำให้เกิดการล่มของตลาดหุ้นในเอเชีย ยุโรปและอเมริกาเหนือ (Corbet et al., 2020, Zhang, et al., 2020) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาที่พบว่าเมื่อมีการประกาศอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับตัวเลขผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รายใหม่และอัตราการเสียชีวิตจะส่งผลกระทบต่อความผันผวนของตลาดเงินในประเทศสหรัฐอเมริกา (Albulescu, 2021)

ในประเทศไทยการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เริ่มขึ้นในช่วงปลายปีพ.ศ. 2562 ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนและตลาดหุ้นไทย ซึ่งพบว่ารายได้รวมกับกำไรสุทธิรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหุ้นไทยในปีพ.ศ. 2563 ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยรายได้รวมในปี 2563 ลดลงร้อยละ 11.7 ขณะกำไรสุทธิลดลงถึงร้อยละ 52.70 จากปี พ.ศ. 2562 ซึ่งนับว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนไทยแรงกว่าเหตุการณ์อื่น ๆ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามในช่วงต้นเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กลับมารุนแรงเพิ่มมากขึ้น (ระลอก 3) (สุมิตรรา ตั้งสมรพงษ์, 2564: ออนไลน์) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลเปรียบเทียบผลการดำเนินงานก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2561 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2562 และผลการดำเนินงานระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2563 ถึง ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2564 และศึกษาเปรียบเทียบแยกในแต่ละอุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้นธุรกิจการเงิน หมดบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทุนทรัสต์เพื่อ

ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI.) อยู่ในกลุ่ม 1 | วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี

การลงทุน และบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ.2561 ถึงไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2562 รวม 5 ไตรมาส จำนวน 2,380 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นข้อมูลก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และข้อมูลไตรมาส 1 ปี พ.ศ. 2663 ถึง ไตรมาส 1 ปี พ.ศ. 2664 รวม 5 ไตรมาส จำนวน 2,439 ตัวอย่างซึ่งเป็นข้อมูลระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รวมจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 4,819 ตัวอย่าง

ตัวแบบการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 กรณี ได้แก่ (1) ศึกษาผลกระทบจากข้อมูลรวม ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2561 - ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2664 (2) ศึกษาผลกระทบแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ

$$ROA_{it} = \alpha_0 + \beta_1 COVID19_{it} + \beta_2 LEV_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \sum \beta_4 CASHFLOW_{it} + \varepsilon_{it}$$

เมื่อ

ROA	= ความสามารถในการทำกำไรวัดค่าด้วยกำไรสุทธิหารด้วยสินทรัพย์รวมแล้วเฉลี่ยต้นงวดกับปลายงวดของบริษัท “i” สิ้นงวด “t”
COVID19	= การดำเนินงานภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) (ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2663 - ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2664) โดยกำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่น ซึ่งมีค่าเป็น 1 และมีค่าเป็น 0 สำหรับผลการดำเนินงานก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2558 - ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2561)
LEV	= อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท i ณ เวลา t
SIZE	= ค่าลอการิทึมของสินทรัพย์รวมของบริษัท i ณ เวลา t
CASHFLOW	= กระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานของบริษัท i ณ เวลา t
ε_{it}	= ความคาดเคลื่อนในการประมาณการของบริษัท i ณ เวลา t

สมมติฐานการวิจัย

อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA) ในฐานะเป็นตัววัดผลการดำเนินงานของกิจการ

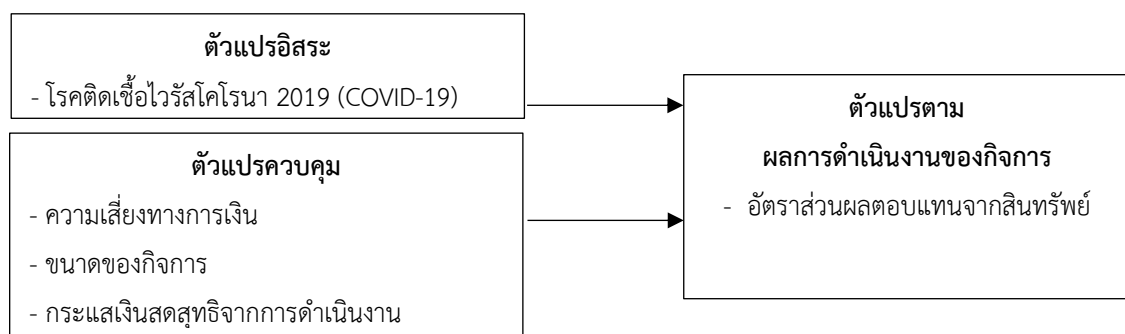
การวัดผลการดำเนินงานเป็นสิ่งสำคัญต่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของแต่ละกิจการ (Demirbag, Tekinus and Zaim, 2006) การพัฒนาองค์กรจะไม่สามารถทำได้หากไม่มีการวัดผลลัพธ์ ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรจึงจำเป็นต้องมีการวัดผลการดำเนินงาน โดยที่อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) เป็นการวัดผลการดำเนินงานทางบัญชีที่ใช้วัดผลการดำเนินงานและการเงินของกิจการ (Klapper and Love, 2002) เมื่อ ROA มีอัตราสูงสะท้อนให้เห็นถึงการใช้สินทรัพย์ของบริษัทอย่างมีประสิทธิภาพที่ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของผู้ถือหุ้น (Haniffa and Huduib, 2006) จากการศึกษาของ (Hutchinson and Gul, 2004, Mashayekhi; & Bazazb, 2008) ที่ใช้การวัดผลการดำเนินงานทางบัญชีซึ่งนำเสนอผลการดำเนินการของฝ่ายบริหาร และด้วยเหตุนี้จึงนิยมใช้ตัววัดผลการดำเนินงานทางบัญชีมากกว่าตัววัดผลการดำเนินงานทางการตลาดในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและผลการดำเนินงานของบริษัท ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) เป็นตัวแทนในการวัดผลดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสำหรับงานวิจัยนี้

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กับผลการดำเนินงานของกิจการ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เริ่มแพร่กระจายไปทั่วโลกตั้งแต่ไตรมาสแรกของปี ค.ศ. 2020 บริษัทต่าง ๆ ต้องเผชิญกับอุปสงค์ที่ลดลง ความไม่แน่นอนที่เพิ่มขึ้น และการหยุดชะงักในระบบห่วงโซ่อุปทาน (Hassan, et al., 2020) ส่งผล

เสียต่อการค้า การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมบริการขนส่ง (Albulescu, 2020) และยังคงส่งผลกระทบต่อธุรกิจในทางลบต่อธุรกิจทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมูลค่าของตลาดหุ้นที่ลดลงอย่างมากจนติดลบ อุตสาหกรรมคมนาคมและการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการผลิตที่มีการอุปโภคบริโภคที่ลดลงอย่างมาก (Abubakar, 2020) ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสหรัฐฯ รวมไปถึงผลกระทบต่อผลตอบแทนของ Bitcoin (Demir, et al., 2018) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยังส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนของตลาดหุ้น (Ashraf, 2020; & Zhang, et al., 2020) โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดเงินของทวีปเอเชีย ยุโรป และอเมริกาเหนือ ซึ่งพบว่าตลาดเงินได้รับผลกระทบอย่างหนัก ซึ่งทำให้เกิดการล่มของตลาดหุ้นในเอเชีย ยุโรปและอเมริกาเหนือ (Corbet et al ,2020; & Zhang, et al. 2020) และยังคงพบว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลกระทบต่อความผันผวนทางการเงิน (Albulescu, 2020; Bakas and Triantafyllou, 2020; Zaremba, et al., 2020) ซึ่งพบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อมีการประกาศอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รายใหม่และอัตราการเสียชีวิตจะส่งผลกระทบต่อความผันผวนของตลาดเงินในประเทศสหรัฐอเมริกา (Albulescu, 2021) ในส่วนของผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อผลการดำเนินงานของกิจการ (Shen H et al., 2020) พบว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลกระทบด้านลบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในจีน โดยที่ผลกระทบด้านลบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจะเด่นชัดมากขึ้นเมื่อขนาดการลงทุนของบริษัทหรือรายได้จากการขายลดลง และอยู่ในพื้นที่และอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบที่ร้ายแรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (Hu and Zhang, 2021) ที่ใช้ยอดจำหน่ายสะสมและจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ใหม่ จากทั่วโลกจำนวน 107 ประเทศ และใช้ข้อมูลทางการเงิน ระหว่างไตรมาสที่ 1-ไตรมาสที่ 3 ของปี ค.ศ. 2020 ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16,148 บริษัท เพื่อใช้วัดความไม่แน่นอนของระบบเศรษฐกิจ พบว่าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ของบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับจำนวนตัวเลขสะสมของยอดผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผลการดำเนินงานของบริษัทโดยเฉลี่ยจะลดลงเมื่อจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นโดยส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าบริษัทที่ดำเนินการในประเทศที่มีระบบการรักษายาบาลที่ดี ระบบการเงินที่ดี และธรรมาภิบาลที่ดีสามารถเติบโตได้ท่ามกลางการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในประเทศไทยที่ (สุมิตรา ตั้งสมรพงษ์, 2564: ออนไลน์) พบว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อผลการประกอบกิจการของบริษัทจดทะเบียนและตลาดหุ้นไทย ดังนั้นจากผลการศึกษาของนักวิจัยจำนวนมากที่พบว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ตลาดเงิน ตลาดทุน และผลการดำเนินงานทั่วโลก ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า H1: การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของข้อมูลรวม

อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีค่าต่ำสุดที่ร้อยละ -54.30 ค่าสูงสุดที่ร้อยละ 77.75 และมีค่าเฉลี่ยที่ร้อยละ 4.75 และในส่วนของตัวแปรควบคุม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (LEV) มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงเนื่องจากตัวแปรมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละกิจการข้อมูลจึงแตกต่างกันมาก ขนาดของกิจการ (SIZE) มีค่าต่ำสุด 10.9573 และมีค่าสูงสุด 21.7337 และกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน (CASHFLOW) มีค่าต่ำสุด -59.71 พันบาท และมีค่าสูงสุด 288.3388 พันบาท

ตารางที่ 1 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ข้อมูล ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2558 – ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2664 จำนวน 4,819 ตัวอย่าง

ตัวแปร	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ROA	-54.3000	77.7500	4.7495	8.5448
LEV	0.0000	1653.1000	1.9374	33.7879
SIZE	10.9573	21.7337	15.7691	1.5679
CASHFLOW	-59.7100	288.3388	4.2911	8.5606

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาตามกลุ่มอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด คือ กลุ่มบริการ โดยมีจำนวน 1,113 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 23.10 ของทั้งหมด อุตสาหกรรมที่มีค่าเฉลี่ยอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) น้อยที่สุดคือ กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.7160 และอุตสาหกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.3349 ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรจัดประเภทตามอุตสาหกรรม

ตัวแปร	Mean	S.D.	ตัวแปร	Mean	S.D.
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (AGRO) (N = 529)			สินค้าอุปโภคบริโภค (CONSUMP) (N = 407)		
ROA	6.3349	8.9761	ROA	1.7160	11.19825
LEV	7.2481	101.4971	LEV	0.4369	0.3934
SIZE	15.8144	1.3233	SIZE	14.5985	1.1460
CASHFLOW	5.4454	7.7499	CASHFLOW	2.9508	15.9991
สินค้าอุตสาหกรรม (INDUS) (N = 908)			อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) (N = 968)		
ROA	4.1745	8.2013	ROA	4.5282	7.1089
LEV	0.9434	3.0630	LEV	1.7270	4.0195
SIZE	15.1446	1.2385	SIZE	16.3314	1.4156
CASHFLOW	5.2175	7.6335	CASHFLOW	2.6058	7.3247
ทรัพยากร (RESOURC) (N = 490)			บริการ (SERVICE) (N = 1,113)		
ROA	5.3530	7.0664	ROA	5.8693	8.8910
LEV	1.2731	0.9474	LEV	1.3072	3.9299
SIZE	16.9403	1.7588	SIZE	15.6308	1.5266
CASHFLOW	4.3196	5.5430	CASHFLOW	5.0148	7.6680

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	S.D.	ตัวแปร	Mean	S.D.
เทคโนโลยี (TECH) (N = 404)					
ROA	3.7357	8.4412			
LEV	1.7758	2.1174			
SIZE	15.9055	1.6006			
CASHFLOW	4.0572	8.1436			

3. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และระหว่างเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จากข้อมูลไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2558 - ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2561 (5 ไตรมาส) มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 2,380 ตัวอย่าง และข้อมูลระหว่างเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จากข้อมูลไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2663-ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2664 (5 ไตรมาส) มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 2,439 ตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีค่าลดลงเมื่อก่อนการแพร่ระบาดต้องดำเนินงานภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ตารางที่ 3 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรแยกก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และระหว่างเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ตัวแปร	Mean	S.D.	ตัวแปร	Mean	S.D.
ก่อนเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (N = 2,380)			ระหว่างเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (N = 2,439)		
ROA	5.3187	8.2621	ROA	4.1942	8.7780
LEV	1.2287	3.44837	LEV	2.6291	47.3657
SIZE	15.7460	1.5542	SIZE	15.7916	1.5810
CASHFLOW	4.4681	9.8309	CASHFLOW	4.1183	7.1031

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

การวิจัยนี้ทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยได้กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.1

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในงานวิจัยนี้ ได้ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก่อนการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามพร้อมทั้งตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน โดยสังเกตจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่มีค่าน้อยกว่า 0.7 แสดงให้เห็นว่าเบื้องต้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่มีปัญหา Multicollinearity Mela & Kopalle (2002) ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กับผลการดำเนินงานของกิจการ

Variables	Covid19	ROA	LEV	SIZE	CASHFLOW
Covid19	1				
ROA	-0.066**	1			
LEV	0.021	-0.063**	1		
SIZE	0.015	0.152**	-0.007	1	
CASHFLOW	-0.020	0.325**	-0.017	-0.019	1

หมายเหตุ *,** หมายถึงระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.1 และ 0.05 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานของข้อมูลรวมก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) COVID-19 และระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

จากการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4,819 ตัวอย่าง โดยพบว่าแบบจำลองอธิบายอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ได้ร้อยละ 13.60 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยการแพร่ระบาด COVID-19 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) แสดงให้เห็นว่าการแพร่ระบาด COVID-19 ทำให้อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์มีค่าลดลง ผลดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐาน H1 ที่ตั้งไว้ว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลการดำเนินงานของกิจการความเสี่ยงทางการเงิน (LV) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ในขณะที่ขนาดของกิจการ (SIZE) และกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน (CASHFLOW) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรวมด้วยสมการพหุคูณ

ROA	Coef.	Std. Error	T	P-value	Sig. F-stat	R ²	Adj-R ²
(Constant)	***-9.699	1.163	-8.336	0.000			
Covid19	***-1.031	0.229	-4.503	0.000			
LV	***-.014	0.003	-4.087	0.000	0.000	0.137	0.136
SIZE	***0.863	0.073	11.819	0.000			
CASHFLOW	***0.325	0.013	24.300	0.000			

หมายเหตุ *,**,*** หมายถึงระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.1 , 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานตามกลุ่มอุตสาหกรรม

จากการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรมพบว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลการดำเนินงานของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 อุตสาหกรรม คือ กลุ่มบริการ และอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ในทางตรงกันข้ามพบว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 1 อุตสาหกรรม คือ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ในส่วนของอุตสาหกรรมอื่น ๆ พบว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามอุตสาหกรรมด้วยสมการถดถอยพหุคูณ

	Covid19	LV	Size	Cash Flow	Sig. F-stat	R ²	Adj-R ²
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (AGRO) (N = 529)							
Coef.	*1.224	** -0.012	***1.285	***0.442	0.000	0.204	0.198
P-value	0.082	0.001	0.000	0.000			
สินค้าอุปโภคบริโภค (CONSUMP) (N = 407)							
Coef.	-0.795	-0.087	***3.376	0.037	0.000	0.123	0.114
P-value	0.448	0.948	0.000	0.261			
สินค้าอุตสาหกรรม (INDUS) (N = 908)							
Coef.	0.078	***-0.283	***0.922	***0.439	0.000	0.212	0.209
P-value	0.873	0.000	0.000	0.000			
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) (N = 968)							
Coef.	***-1.213	***-0.295	***0.888	***0.340	0.000	0.183	0.180
P-value	0.004	0.000	0.000	0.000			
ทรัพยากร (RESOURC) (N = 490)							
Coef.	-0.386	***-1.219	***0.575	***0.572	0.000	0.249	0.243
P-value	0.490	0.000	0.000	0.000			
บริการ (SERVICE) (N = 1,113)							
Coef.	***-2.955	***-0.351	0.177	***0.471	0.000	0.241	0.238
P-value	0.000	0.000	0.251	0.000			
เทคโนโลยี (TECH) (N = 404)							
Coef.	-0.448	***-0.587	***1.836	***0.271	0.000	0.204	0.196
P-value	0.557	0.004	0.000	0.000			

หมายเหตุ *, **, *** หมายถึงระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.1 , 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับในช่วงเวลาก่อนการเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และระหว่างเกิดการเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผลการศึกษาพบว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ลดลง ซึ่งอาจสรุปได้ว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้การดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับ (Shen H et al., 2020) (Hu and Zhang, 2021) และ (สุมิตรา ตั้งสมรพงษ์, 2564: ออนไลน์) ที่พบว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลกระทบในทางลบต่อผลการดำเนินงานของบริษัท และยังสอดคล้องกับ (Ashraf, 2020; Zhang et al., 2020) ที่พบว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนของตลาดหุ้น และ (Corbet et al., 2020 ; Zhang et al., 2020) ที่พบว่าตลาดเงินได้รับผลกระทบอย่างหนัก ซึ่งทำให้เกิดการล่มของตลาดหุ้นในเอเชีย ยุโรปและอเมริกาเหนือ

นอกจากนี้ เมื่อแยกการศึกษาสำหรับแต่ละอุตสาหกรรม พบว่ากลุ่มบริการและอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญโดยความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงข้าม แสดงให้เห็นว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลทำให้ผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมกลุ่มบริการและ

อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างลดลง แต่การศึกษากลับพบว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลทำให้ผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารเพิ่มขึ้น

สรุปผลได้ว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมกลุ่มบริการและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง เนื่องจากเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การดำเนินงานของกิจการในกลุ่มบริการต้องหยุดการดำเนินงานเป็นการชั่วคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจการโรงแรมและสายการบินที่ได้รับผลกระทบอย่างมากจากการประกาศห้ามเดินทางและออกนอกเคหะสถาน นอกจากนี้การก่อสร้างในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ก็ต้องหยุดชะงักเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (Abubakar, 2020) และ (Albulescu, 2020) ที่พบว่าการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบในทางลบต่อธุรกิจทั่วโลกโดยเฉพาะอุตสาหกรรมคมนาคมและการท่องเที่ยว แต่ผลการศึกษาพบว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ผลการดำเนินงานของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารเพิ่มขึ้น เนื่องจากอาหารเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันเมื่อมีการประกาศห้ามเดินทางและออกนอกเคหะสถานประชาชนก็ปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตด้วยการสั่งอาหารมารับประทานที่บ้านมากขึ้น ดังนั้นจึงส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารดีขึ้น

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการวิจัยนี้ศึกษาเพียงผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2563 ถึงเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาสั้นซึ่งไม่สามารถสะท้อนผลกระทบในระยะยาวที่เกิดขึ้นหลังจากช่วงเวลานี้ได้ โดยที่ผู้วิจัยศึกษาผลกระทบที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการจากอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์เพียงอย่างเดียว สำหรับผู้ที่สนใจสามารถศึกษาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในด้านอื่น ๆ เช่น ผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของบริษัท หรือขยายกรอบระยะเวลา เพื่อให้ทราบผลกระทบที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หลากหลายมิติยิ่งขึ้น ตลอดจนการศึกษาถึงผลกระทบจากมาตรการการช่วยเหลือจากภาครัฐที่อุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบหนักควรได้รับการช่วยเหลือ เช่น 1) สร้างกลไกเอื้อให้ตลาดแรงงานมีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ทันการณ์ 2) ออกแบบมาตรการช่วยเหลือให้ตรงกับความต้องการของผู้ได้รับผลกระทบแต่ละกลุ่ม 3) ใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลขนาดใหญ่ให้เต็มที่ 4) อนุญาตให้ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจที่รับผลกระทบจากวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นำยอดขาดทุนที่เกิดขึ้น ระหว่างปี พ.ศ. 2563-2564 มาหักฐานเงินได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565-2566 และ 5) กระตุ้นให้สถาบันการเงินเร่งปรับโครงสร้างหนี้ของภาคธุรกิจที่มีผลการดำเนินงานที่ดี

เอกสารอ้างอิง

- สุมิตรา ตั้งสมรพงษ์. (2564). *มุมมอง CEO ต่อวิกฤต COVID 19* สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2564, จาก www.set.or.th/dat/vdoArticle/attachFile/AttachFile_1625636948117.pdf
- Abubakar, A. (2020). Coronavirus (COVID-19): Effect and Survival Strategy for Businesses. *Journal of Economics and Business*. 3(2).
- Albulescu, C. (2020). Coronavirus and financial volatility: 40 days of fasting and fear. arXiv preprint arXiv:2003.04005.

- Ashraf, B. N. (2020). Stock markets' reaction to COVID-19: Cases or fatalities. *Research in International Business and Finance*. 54: 101249.
- Bakas, D. , & Triantafyllou, A. (2020) . Commodity price volatility and the economic uncertainty of pandemics. *Economics Letters*. 193: 109283.
- Corbet, S., Larkin, C., & Lucey, B. (2020). The contagion effects of the COVID-19 pandemic: Evidence from gold and cryptocurrencies. *Finance Research Letters*. 35: 101554.
- Demir, E., Gozgor, G., Lau, C. K. M., & Vigne, S. A. (2018). Does economic policy uncertainty predict the Bitcoin returns? An empirical investigation. *Finance Research Letters*. 26: 145–149.
- Demirbag, M., Tatoglu, E., Tekinus, M., & Zaim, S. (2006). An analysis of the relationship between TQM implementation and organizational performance: Evidence from Turkish SMEs. *Journal of Manufacturing Technology Management*. 17(6): 829-847.
- Haniffa, R. & Hudaib, M. (2006). Corporate governance structure and performance of Malaysian listed companies. *Journal of Business Finance and Accounting*. 33(7/8): 1034-1062.
- Hassan, T. A., Hollander, S., Van Lent, L., Schwedeler, M., & Tahoun, A. (2020). Firm-level exposure to epidemic diseases: Covid-19, SARS, and H1N1 (No. w26971). *National Bureau of Economic Research*.
- Hu, S. , & Zhang, Y. (2021) . COVID-19 pandemic and firm performance: Cross-country evidence. *International Review of Economics & Finance*. 74: 365-372.
- Hutchinson, M., & Gul, F. A. (2004). Investment opportunity set, corporate governance practices and firm performance. *Journal of corporate finance*. 10(4): 595-614.
- Klapper, Leora F and Inessa Love. 2002. Corporate Governance, Investor Protection, and performance in emerging markets. *World Bank Working Paper* No 2818.
- Mashayekhi, B., & Bazaz, M. S. (2008). Corporate governance and firm performance in Iran. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*. 4(2): 156-172.
- Mela, C. F., & Kopalle, P. K. (2002). The impact of collinearity on regression analysis: the asymmetric effect of negative and positive correlations. *Applied Economics*. 34(6): 667-677.
- Shen, H., Fu, M., Pan, H., Yu, Z., & Chen, Y. (2020). The impact of the COVID-19 pandemic on firm performance. *Emerging Markets Finance and Trade*. 56(10): 2213-2230.
- Zaremba, A., Kizys, R., Aharon, D. Y., & Demir, E. (2020). Infected markets: Novel coronavirus, government interventions, and stock return volatility around the globe. *Finance Research Letters*. 35: 101597.
- Zhang, D., Hu, M., & Ji, Q. (2020). Financial markets under the global pandemic of COVID-19. *Finance Research Letters*. 36: 101528.

Translated Thai References

- Tangsomorphong, S. (2021). *SET CEO SURVEY: CEO's View for COVID-19 Crisis*. Retrieved from https://www.set.or.th/dat/vdoArticle/attachFile/AttachFile_1625636948117.pdf (in Thai)